

KÖZPONTI HIVATALOK

A Kormány [T/11907](#) számon nyújtotta be a központi hivatalok felülvizsgálatával összefüggő törvényjavaslatát. Jelen Infojegyzet célja a központi államigazgatás szerveinek áttekintése, különös tekintettel a központi hivatalokra.

A központi államigazgatás szervei

A közigazgatási szervek rendszere államigazgatási-, valamint helyi önkormányzati szervekre osztható. A **központi államigazgatási szervek típusait** a központi államigazgatási szervekről, valamint a Kormány tagjai és az államtitkárok jogállásáról szóló [2010. évi XLIII. törvény](#) (továbbiakban: Ksztv.) tartalmazza. A törvény jelenleg a következő szerveket nevesíti:

- Kormány;
- kormánybizottságok;
- minisztériumok;
- autonóm államigazgatási szervek: Közbeszerzési Hatóság, Egyenlő Bánásmód Hatóság, Gazdasági Versenyhivatal, Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság, Nemzeti Választási Iroda;
- kormányhivatalok: Központi Statisztikai Hivatal, Országos Atomenergia Hivatal, a Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala, a Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Hivatal;
- központi hivatalok;
- rendvédelmi szervek: rendőrség, büntetés-végrehajtási szervezet, hivatásos katasztrófavédelmi szerv, polgári nemzetbiztonsági szolgálatok; és a Katonai Nemzetbiztonsági Szolgálat;
- önálló szabályozó szervek: Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság, Magyar Energetikai és Közmű-szabályozási Hivatal.

A felsorolt szervek országos illetékességgel rendelkeznek. Az egyes típusokra vonatkozó szabályokat külön törvények vagy rendeletek határozzák meg.

A központi közigazgatás **különös hatáskörű szervei** a minisztériumok és a nem minisztériumi formában működő központi államigazgatási szervek. Ez utóbbi kategóriába sorolandók a kormányhivatalok és a központi hivatalok, valamint a kormány irányítása alól kivett autonóm államigazgatási szervek, és az önálló szabályozó szervek. A négy szerv közös jellemzője, hogy csak szakmai állandó struktúrával rendelkeznek, és hiányzik belőlük a politikai változó elem.

- A központi hivatalok a központi államigazgatás nem minisztériumi formában működő szervei. Irányításuk a kijelölt kormánytag feladatkörébe tartozik.
- Központi hivatalt kormányrendelet, vagy – ha a szerv fegyveres rendvédelmi feladatokat lát el –, törvény hozhat létre.
- Az irányító miniszter normatív utasításban adja ki a hivatal szervezeti és működési szabályzatát.
- Területükön ágazati, ágazatirányítási feladatokat látnak el.
- A Közigazgatás és Közszolgáltatás-fejlesztési Stratégia (2014-2020) egyik célja a központi közigazgatás megújítása. Ennek keretében kerül sor a középirányító szervek (kormányhivatalok, központi hivatalok) szervezetrendszerének revíziójára.
- A bürokráciacsökkentési program során felülvizsgálják és átalakítják a központi hivatalok rendszerét. 2016. augusztus 31-ig összesen 42 központi hivatal működött Magyarországon, a tervezett átszervezéseket követően számuk 22-re csökken.

A kormányhivatalok és a központi hivatalok közös jellemzője, hogy mindkettő a központi közigazgatás egyszemélyi vezetés alatt álló, hivatali formában működő, különös hatáskörű szerve (Balázs, 2015). Mindkét intézménytípus rendelkezhet területi (dekoncentrált) szervekkel, ha arra a hivatalt létrehozó törvény vagy kormányrendelet lehetőséget ad. Különbség elsősorban a létrehozásukban, illetve az irányításukban van.

A **kormányhivatalokat** törvény hozza létre és a Kormány irányítása alatt állnak, feladat- és hatáskörük jellemzően olyan feladatokat fog át, melyek nem tartoznak egyetlen kormánytag kizárólagos feladatkörébe. A **központi hivatalokat** kormányrendelet, illetve 2016. január 1-je óta törvény hozhatja létre. A [Ksztv.](#) 73/A §-a értelmében a központi hivatal abban az esetben hozható létre törvényben, ha az fegyveres rendvédelmi feladatokat is ellát. A központi hivatalok munkáját miniszter irányítja. Ezek a hivatalok jellemzően operatív jellegű, hatósági ügyekben járnak el (Balázs, 2015).

TÖRTÉNETI ÁTTEKINTÉS

A rendszerváltást követően egészen 2006-ig nem szabályozta törvény a központi közigazgatás rendszerét, továbbá a minisztériumoknak alárendelten működő országos hatáskörű hivatalok típusai és jogállása rendezetlen volt.

A közigazgatás korszerűsítésének feladatait tartalmazó 1026/1992 (V.12.) Korm. határozat megfogalmazta az országos hatáskörű szervek rendezésének igényét, melyre az [1040/1992 \(VII.29.\) Korm. határozat](#) tett kísérletet. A kormányhatározat rögzítette, hogy az országos hatáskörű államigazgatási szerveket a Kormány irányítja, felügyeletét pedig a kijelölt miniszter látja el, kivéve, ha jogszabály ezektől eltérően rendelkezik. A szabályozás azonban a gyakorlatban nem érvényesült, párhuzamosan több, nem minisztériumi jogállású központi államigazgatási szervezet létezett (országos hatáskörű állami szervek, központi hivatalok, minisztériumi hivatalok), melyek besorolása esetleges volt (Vadál, 2010).

A közigazgatás reformja 1996-ban vett új lendületet, célja a közigazgatás minisztériumi szint alatti szerveinek profiltisztítása volt (Józsa, 2011). Az 1100/1996 (X. 2.) Korm. határozat által megfogalmazott középtávú program a fejlesztés 21 fő irányát azonosította, melyek a rendszerváltáskor kialakult új típusú közigazgatás kereteinek és működésének szabályozására tett kísérletet (Balázs, 2012). A kormányhatározat megfogalmazta, hogy a miniszterek hatósági hatáskörei (kivéve az indokolt eseteket) a minisztériumoknak alárendelt központi hivatalokhoz kerüljenek; valamint, hogy szüntessék meg a Kormánynak alárendelten működő, kijelölt miniszter által felügyelt országos hatáskörű szerveket. A központi hivatalok irányítását kijelölt kormánytag feladatkörébe utalta, vagy valamely minisztérium belső szervezeti egységévé tette.

A [2396/1997 \(XII. 8.\) Korm. határozat](#) a nem minisztériumi jogállású központi közigazgatási szervek továbbfejlesztésének koncepcióját tartalmazta. A határozat kimondta, hogy a központi államigazgatás szervezetrendszere egy szintű legyen a minisztériumi szint alatt, melynek egységesített típusaként a központi hivatalt nevezte meg. A miniszteri önállóság növekedését jelzi, hogy az elképzelés szerint a kormány kijelölt tagja a központi hivatalokat nem csak felügyelte, hanem irányította volna (Vadál, 2010). Az 1997-ben beindított reform végül nem valósult meg. Ezt követően a közigazgatás továbbfejlesztésével foglalkozó két évre szóló kormányzati feladattervek továbbra is tartalmazták a nem minisztériumi formában működő központi közigazgatási szervek felülvizsgálatának és reformjának igényét, viszont ez ügyben előrelépés 2006-ig nem történt.

A **közigazgatás szervezetrendszere törvényi szinten** először 2006-ban került szabályozásra. A központi államigazgatási szervekről, valamint a Kormány tagjai és az államtitkárok jogállásáról szóló [2006. évi LVII. törvény](#) rendezte a közigazgatási szervek rendszerét, megalkotva azok új rendszerét. Rögzítésre került a központi államigazgatás szerveinek köre, azok fontosabb működési szabályai.

A **miniszteriális szint alatti központi államigazgatási szervek** két csoportja került megalakításra, az országos hatáskörű szervek szétválasztása és részben megszüntetése révén (Torma, 2007):

- a Kormány irányítása alá tartozó kormányhivatalok;
- a kijelölt miniszter irányítása alá tartozó központi hivatalok.

A törvény 2010-ben veszítette hatályát, helyébe az új Ksztv. ([2010. évi XLIII. törvény](#)) lépett, mely megtartotta a minisztériumi szint alatti központi közigazgatási szervek korábbi felosztását.

A Ksztv. nem tartalmazza a központi hivatalok tételes felsorolását. A Kormány tagjainak feladat- és hatásköréről szóló [152/2014 \(VI. 6.\) Korm. rendelet](#) 1. melléklete azonban felsorolja a kormány tagjai által irányított és az általuk felügyelt központi államigazgatási szervek listáját, köztük a központi hivatalokat is. A melléklet, valamint az egyes szerveket létrehozó kormányrendeletek alapján 2016. augusztus 31-ig 42 központi hivatal működött Magyarországon.

BÜROKRÁCIACSÖKKENTÉS

A közigazgatás korszerűsítése és továbbfejlesztése az egyes kormányok számára állandó feladat. Korábban a központi hivatali szinten felmerülő új feladatok jellemzően új hivatal létrejöttét is eredményezték. A jelenlegi kormány által meghirdetett, a 2014 és 2020 közötti időszakra vonatkozó [Közigazgatás- és Közszolgáltatás-fejlesztési Stratégia](#) kettős célt tűzött ki:

- a központi államigazgatási szervek (minisztériumok, központi hivatalok, kormányhivatalok) hatékonyabb területi allokálását, valamint
- a középirányító szervek (központi hivatalok és kormányhivatalok) szervezetrendszerének felülvizsgálatát, melyet a meglévő minisztériumi és központi hivatali szintű párhuzamos feladatellátás indokol.

A kormány által meghirdetett bürokráciacsökkentési program keretében került sor a központi hivatalok és a költségvetési szerv formájában működő központi minisztériumi háttérintézmények felülvizsgálatára ([1958/2015 \(XII. 23.\) Korm. határozat](#)), melynek célja egyrészt a szervek által ellátott közfeladatok hatékonyabb ellátásának biztosítása, másrészt a polgárok és vállalkozások adminisztratív terheinek csökkentése. Az [1312/2016. \(VI. 13.\) Korm. határozat](#) tartalmazza az államigazgatási szervezetrendszer központi hivatalokat és költségvetési szervi formában működő minisztériumi háttérintézményeket érintő átalakítását. A határozat melléklete értelmében a jelenleg működő 42 központi hivatalból 2017. március 31-ig 20 hivatal, jellemzően jogutódlással (más szervezetbe olvadással) megszűnik, további 4 központi hivatal esetén feladatátadásra kerül sor.

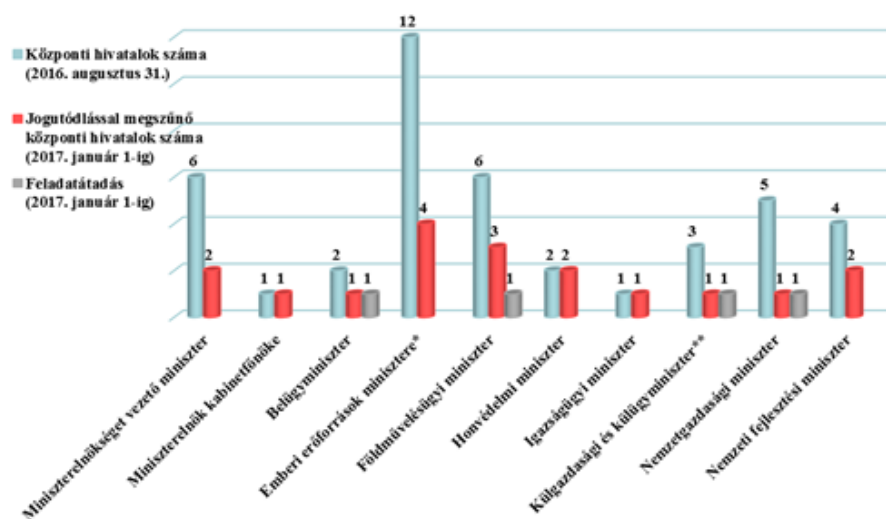
A központi hivatalok **megszüntetésére és a feladatok átadására** több ütemben valósul meg:

- 2016. szeptember 1: öt központi hivatal jogutódlással történő megszűnése;
- 2016. december 31: egy központi hivatal (Országos Egészségbiztosítási Pénztár) jogutódlással való megszűnése;
- 2017. január 1: 12 központi hivatal jogutódlással történő megszűnése, valamint a Külügyi és Külgazdasági Intézet megszűnése (feladatait a Demokrácia Központ Közalapítvány veszi át);
- 2017. március 31: egy központi hivatal (Országos Tisztifőorvosi Hivatal) jogutódlással történő megszűnése.

2017. január 1-jéig további három központi hivatal esetén feladatátadásra kerül sor a fővárosi és megyei kormányhivatalok részére. Az Országos Nyugdíjbiztosítási Főigazgatóság 2017. január 1-jétől névváltoztatással, Nemzeti Családtámogatási és Társadalombiztosítási Hivatalként működik, valamint további feladatokat rendelnek hozzá. Az [1312/2016. \(VI. 13.\) Korm. határozat](#) alapján a Nemzeti Családtámogatási és Társadalombiztosítási Hivatal 2017. március 31-ig jogutódlással megszűnik.

A kormányhatározat rögzíti, hogy az átszervezés követően a többlet személyi juttatások és az azokhoz kapcsolódó munkaadókat terhelő járulékok és szociális hozzájárulási adó átvétellel arányos részének 80 százaléka vehető igénybe mind az átvevő központi, mind az átvevő területi államigazgatási szerveknél. Az ebből következő leépítések kapcsán öt magyar szakszervezeti konföderáció [tiltakozását](#) fejezte ki.

1. ábra: A központi hivatalok számának változása (2016. augusztus 31. – 2017. január 1.)

* Az Országos Nyugdíjbiztosítási Főigazgatóság névváltoztatással, Nemzeti Családtámogatási és Társadalombiztosítási Hivatalként működik tovább (határidő: 2017. január 1.). A Nemzeti Családtámogatási és Társadalombiztosítási Hivatal 2017. március 31-ig jogutódlással megszűnik ¶

** A Külügyi és Külügyügyi Intézet megszűnik (határidő: 2017. január 1.), feladatait a Demokrácia Központ Közalapítvány látja el ¶

Forrás: [Infoszolg/1312/2016 \(VI. 13.\) Korm. határozat](#)

Források:

- [2010. évi XLIII. törvény](#) a központi államigazgatási szervekről, valamint a Kormány tagjai és az államtitkárok jogállásáról
- [152/2014 \(VI. 6.\) Korm. rendelet](#) a Kormány tagjainak feladat- és hatásköréről
- [1312/2016. \(VI. 13.\) Korm. határozat](#) a központi hivatalok és a költségvetési szervek formájában működő minisztériumi háttérintézmények felülvizsgálatával kapcsolatos intézkedésekről
- [Közigazgatás- és Közszolgáltatás-fejlesztési Stratégia, 2014-2020](#)
- Balázs István (2012): A magyar közigazgatás átalakulása a rendszerváltástól napjainkig. – In: Új Magyar Közigazgatás 2012/12. szám, pp. 2-13.
- Balázs István (szerk.) (2015): Magyar közigazgatási jog. Általános rész. I. kötet. Debreceni Egyetemi Kiadó
- Józsa Zoltán (2011): Változó közigazgatás. JATEPress Kiadó, Szeged
- Dr. Torma András (2007): A magyar közigazgatás központi szervei. Miskolc
- Vadál Ildikó (2010): A kancellári kormányzati rendszertől a félprezidenciaális kormányzás felé. – In: Új Magyar Közigazgatás 2010/8. szám, pp. 38-52.

Készítette: Vajda Adrienn
Képviselői Információs Szolgálat
E-mail: infoszolg@parlament.hu

infoszolg

Internet: www.parlament.hu/infoszolg
Intranet: intra.parlament.hu/infoszolg/
Tel.: (1) 441-4529; (1) 441-6486